СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 44. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 24. лютого 1931. VOL. XXXIX. No. 44. Jersey City, N. J., Tuesday, February 24, 1931. THREE CENTS.

ДОМАГАЮТЬСЯ ДЕПОРТАЦІЇ КОМУНІСТІВ НАРІВНІ З АНАРХІСТАМИ

ВАШИНГТОН. — „Гавз Імігрейшен Коміті" заявився за всі законопроекти, які дають урядови можність депортування з Америки всіх непожаданих чужинців і комуністів. Комітет прилучився отже до цеї загальної кампанії, яка хоче очистити край від „непожаданих".

Конгресмен Бахмен, републиканець з Вест Верджінії, вніс резолюцію, якою домагається депортування комуністів і поставлення їх перед законом нарівні з анархістами. Того самого домагається й комісія Фіша, яка розсліджувала діяльність комуністів в Америці.

В дальших резолюціях домагаються, щоби депортувати злочинців, а також заявляється за те, щоби дати ріжним високим урядовцям право депортації. Досі міг видавати такі варанти тільки голова департаменту праці.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ДОМАГАНЬ КОМІСІЇ ФІША.

НЮ ЙОРК. — Сім визначних осіб розіслали від імени „Амерікен Сівіл Ліберті Юніон" до всіх членів конгресу меморіял, у якім взивають конгресменів до відкинення внесків комісії Фіша в справі комуністів.

Меморіял підписали 115 визначних горожан з 24 стейтів і Дистрикту Колюмбії. Між іншими підписали: професор Джан Дюі, Джан Гейнс Голмс, Артур Гарфілд Гейз та інші.

Меморіял містить аргументи, чому підписані є проти узнання комуністичної партії в Америці поза законом. В меморіялі підноситься, що це було би нарушенням американської традиції цивільної свободи і позбавленням горожан права свободи слова, письма, зборів і права політичної чи промислової організації.

В меморіялі кажеться далі, що істнуючі закони вповні охоронюють державу від усяких заговорів проти неї, а дотого обмежують свободу слова, преси і зборів, як також іміграцію і натуралізацію, а заte допускають депортацію.

Меморіял кінчиться тим, що комуністична пропаганда в Америці не є в дійсности для краю нічим страшним, та що комісія Фіша переборщила її величину, бо опиралася на непотверджених інформаціях.

В ПОЛУДНЕВІЙ АМЕРИЦІ НОВІ РЕВОЛЮЦІЇ.

ЛІМА (Перу). — В Полудневій Америці неспокій. Доносять з Параґваю, що повстанці заняли там пограничне місто, а в Арґентині викрито офіцирський заговір.

Та найбільша заверуха скоїлася в Перу. Кажуть, що була вона ділом сторонників бувшого президента Авґуста Леґвії, котрий сидить у тюрмі.

Повстання спричинило смерть 61 осіб. Між ними вбито одного Американця.

Повстання зліквідовано прихильниками теперішнього провізоричного уряду Люї М. Санхез Серра.

ЗАМКНУЛИ ГОЛОВНОГО ДИРЕКТОРА.

НЮ ЙОРК. — Арештовано Бернарда К. Маркуса, головного директора замкненого „Бенк оф Юнайтед Стейтс". Арештовано його тому, що відмовився дати відповіди на допити підчас слідства. По зложенню запоруки випущено його на волю.

ЗАМЯТКА ПОЛІЦІЯ.

НЮ ЙОРК. — З нагоди похорону вбитого детектива бандитом, мейор Вокер підчеркнув, що треба вертати до давних жорстоких поліційних метод, бо інакше годі дати собі раду зі злочинним елементом.

ПРАЦЯ ДЛЯ 450,000 БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНГТОН. — Уряд подає, що на протязі найблизчих 30 днів буде міг дати роботу яким 450,000 безробітних. Будуть це будівляні роботи, на які відступлено вже тепер $500,000,000. В той спосіб хоче уряд облекшити безробіття.

А БІРЖА ЙДЕ ВГОРУ!

НЮ ЙОРК. — Коли би міряти часи тим, що дється на біржі, то треба би припускати, що заноситься на зміну на краще, бо спекулятивні папери йдуть тепер раз-у-раз вгору.

ЛІВАКИ — НОРМАЛЬНІ ЛЮДИ.

НЮ ЙОРК. — 800 членів „Амерікен Ортосайкіетрик Асосієйшен" прислухувалися викладам, як треба поводитися з тими дітьми, в котрих ліва рука заступає звичайно місце правої. Лікарі й знавці орекли, що ті діти є цілком нормальними і родичі роблять велику похибку, коли вони думають, що „ліваки" є упосліджені.

А те, що діти виконують лівою рукою роботу, яку звичайні люди виконують правою, є цілком природним явищем. У „ліваків" є нерви пересунені на лівий бік, біля лівого ока й колиб ми хотіли змусити дітей виконувати працю правою рукою, то можна викривити їхню душу і поробити їх злочинцями, або анормальними людьми.

РУЗВЕЛТ ПОШИРЮЄ СЛІДСТВО НАД СУДАМИ.

Говернор Френклин Рузвелт поробив кроки, щоби слідство, яке ведеться над діловодством вищих судів, було поширене на всі суди в Ню Йорку.

ЗАЖУРЕНА ЖІНКА Й МАТИ.

При конгресовей дебаті в справі позичок на ветеранські бонуси сенатор Меткаф прочитав листа від одної жінки й матери, яка просить сенат не ухвалювати позичок, бо чоловіки, як дістануть нараз гроші, то їх стратять і з того родині не буде ніякого пожитку.

УБИЛИ ДЕТЕКТИВА.

Детектив Христофер В. Шуінґ у Ню Йорку переходив разом з другим детективом через Лексинґтон евеню і завважив два підозріді типи, які входили до каварні. Детективи пішли за ними і ввійшли до каварні в хвилі, коли підозрілі, які були звичайними бандитами, грабували присутних гостей. Шуінґ виняв револьвер і хотів придержати бандитів, але один з них вистрілив і вбив Шуінґа на місці. Одного бандита вбито, а другого ранено, але той утік.

ПЯТЬДЕСЯТЬ РАЗІВ ЖОНАТИЙ.

Дехто жениться один раз і нарікає, що оженився, а в Інсбруку жите 49-літний фризієр Вільгельм Вольфарт, який женився — 50 разів. Він походить з Німеччини, що року зміняв місце свого осідку, всюди вишукував собі багату дівчину чи вдову, женився з нею, або обіцював женитись, забирав від жінки, чи нареченої гроші і зникав як камфора. Таких гріхів має цей фризієр аж 50 і аж тепер його арештовано.

„ЧОРНІ СЛУЖБИ БОЖІ" В ЛОНДОНІ.

Французькі часописи подають сензаційну вістку з Лондону, що там поширюється сильно культ сатани, а вслід за цим відправляються „чорні служби божі".

Одного з лондонських професорів просила група академіків подати їм в санскритській мові псальми в честь сатани.

Професор цей був свідком чорної служби божої. Було багато приявних чужинців — студентів і студенток. Над вівтарем висів образ сатани, а „духовник" виголосив в англійській, латинській та якійсь невідомій мові „проповідь". Чорна служба божа закінчилась оргією.

ПРОПАЛА ШАБЛЯ.

З Парижа доносять, що тамошня польська амбасада одержала повідомлення з Мадейри, що підчас переїзду марш. Пілсудського через Францію пропала йому шабля, яку віз зі собою. Амбасада звернулася до французьких залізничих властей в Бордо з проханням, щоби перевели пошукування в ваґоні, в якому їхав марш. Пілсудський, а який стоїть тепер на стації в Бордо. Однак французькі власти відповіли, що не можуть перевести пошукування, бо ваґон, в якому їхав марш. Пілсудський, є польським ваґоном і стоїть на двірці в Бордо запльомбований.

КОЛИСЬ ПІЗНІШЕ..

Цього року мав відбутись у Варшаві черговий міжнародній конгрес вільнодумців. В той час, коли польська організація вільнодумців порозумілася вже з урядом у справі скликання того конгресу у Варшаві, згідно з постановою останнього такого конгресу, що відбувся в 1929 році в Люксенбурґу, дістала вона від Союзу організацій вільнодумців в Брукселі листа, в якому сказано:

„Міжнародня Рада на пленарному зібранні в Брукселі дня 15 листопада м. р. постановила, що з уваги на політичне положення в нашій країні неможливо є скликувати наш міжнародний конгрес в 1931 році до Польщі.

„Гідність Міжнародного Союзу організацій Вільної Думки забороняє йому користати з гостинности уряду, що в таких сором.ний спосіб топче непередавнені права думки. Не можемо теж завдати такої обиди всім жертвам нетолеранції, диктатури і реакції. Будемо чекати кращих днів. Конгрес у 1931 році буде скликаний до Німеччини".

ПОЛЯКИ ЗВІЛЬНЯЮТЬ З ПОСАД НІМЕЦЬКИХ УЧИТЕЛІВ НА ШЛЕСЬКУ.

Окружна дисциплінарна комісія при Апеляційнім Суді в Катовицях звільнила досі 52 німецьких учителів з посад, закидаючи їм те, що вони брали другу платню від німецької держави. В цій самій справі ведеться слідство проти 125 німецьких учителів. Усі звільнені вчителі внесли апеляції до міністерияльної дисциплінарної комісії в Варшаві.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В ҐДИНІ.

Дня 19 січня ц. р. трапилася в Ґдині залізнича катастрофа. Біля години 7-мої вранці на ґдинському залізничому двірці зударився поїзд, що їхав з Вейгерова, з льокомотивою, що курсувала по двірці. Обі льокомотиви вискочили з рейок. В вейґерівськім поїзді розбиті три ваґони. В них було 40 осіб. Наслідки зударення трагічні: 4 особи вбиті, 12 осіб тяжко ранених, 20 легко. Матеріяльну шкоду обчисляють на 130 тисяч золотих. Машиніста ґдинської льокомотиви Зелінського і паляча Альберта Румке арештовано. Їх обвинувачують у тому, що своєю необережністю спричинили катастрофу.

„ЗЛОДІЇ Є БАЖАНІ"...

Пастор церкви в Голі-Руд у Вотфорді в Англії помістив на брамі таке оголошення: Бажані є також злодії, але чемно прошу їх, щоби входили до церкви для молитви й з наміром поправитися. Повідомляється їх, що скарбонки є порожні й не варта їх розбивати. Який наслідок матиме це оголошення, трудно передбачити.

ДЕРЕВЛЯНІ ПІДОШВИ.

Московська „Правда" повідомляє, що з браку шкіри вища господарська рада Рад. Союзу постановила приступити до вироблення підошов з дерева. На думку большевицьких знавців підошви з дерева цілком добре можуть заступити шкіряні підошви.

РАТУЮТЬСЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ.

„Ди Інтернешенел Пейнтерс, Пейпергенгерс енд Декорейторс Юніон", від. 102, в Ню Йорку, повідомила контракторів, що малярі вживатимуть на будуче три-цалевих щіток, а не пять чи шість-цалевих, як це було досі. В той спосіб треба буде тепер до малярських робіт двічі більше робітників. Але ще не знати, чи юнія вдержиться зі своїм предложенням.

УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ.

На радянщині вирішено розпочати видання Української Радянської Енциклопедії. За обсягом цієї енциклопедії намічено видати 40 томів — вона буде четверта в світі.

„УРЕ" має за завдання дати найширшим колам трудящих України та Українцям за кордоном можливість у простій і присутній формі одержувати всі потрібні їм відомости з ріжних джерел знання і притому — у витриманому марксівсько-ленінському дусі.

За відомостями 1-ий том має вийти в січні 1931 року, а потім що року виходитиме по 5, 6, 8 томів; всю роботу щодо видання енциклопедії намічено закінчити за 8 років. До цієї важливої роботи притягується всіх визначних учених УСРР, інших радянських республик і найкращі пролетарські сили за кордоном.

У постанові секретаріят ВУЦВК-у підкреслив, що „УРЕ" — міцне знаряддя боротьби за пролетарську ідеольогію і за дальший розвиток пролетарської культури. „УРЕ" має підсумувати величезні скарби науки, знань і боротьби, нагромаджені міжнародним пролетаріятом. У багатовіковій історії української культури українську енциклопедію видається вперше.

ЛИСТ ФРАНЦУСЬКИХ ПОЛІТИКІВ ДО МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

В польській пресі появився лист двох визначних французьких політиків, а це: голови комісії закордонних справ французького парляменту Бонкура і голови парляментарної групи Мартена. В цьому листі згадані французькі політики роблять деякі завваги щодо сучасного положення в Польщі.

Дня 20. січня на засіданні закордонної комісії сойму голова комісії, пос. Яи Радзівіл, зложив у цій справі заяву, в якій сказав, що він не входить у благородні мотиви, якими кермувалися посли французького парляменту, не входить у мериторичну оцінку закидів, що вони їх роблять польському урядові, лише як голова комісії закордонних справ стверджує, що встрявання чужих політичних чинників до справ Польщі є актом не практикованим у міжнародніх відносинах і проти нього протестує. Комісія приняла заяву до відома.

ПЕРЕЙШОВ НА ЮДАІЗМ.

Син бувшого російського ґенерала Макаров, який перебуває хвилево у Варшаві, покинув християнську віру і разом з родиною перейшов на юдаїзм. Крок цей мотивує він тим, що його прадід був Жидом, вихрестився, а він хоче вернутися до віри жидівської та вїхати до Палестини.

НА ВИБОРАХ У ЧЕРНОВЕЦЬКОМУ ПОВІТІ ПЕРЕМОГЛИ УКРАЇНЦІ

ВЕЛИЧЕЗНОЮ БІЛЬШІСТЮ ВИБРАНО УКРАЇНСЬКОГО ПОСЛА, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ВСІ ПРОДІЛАННЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА ТА ІНШИХ ПРОТИВНИКІВ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Українська ґазета „Час" повідомляє, що помимо старостинського терору, помимо корупції з ліберальної партії й брудної передвиборчої боротьби з боку правительственної соціял-демократії великою більшістю голосів побідив український кандидат, д-р Орест Шкраба. Звичайно, цю побіду використає проти Українців шовіністична румунська преса, бо вже в часи виборів румунські партії, які передтим шукали угоди з Українцями, називали буковинських Українців сепаратистами й т. п.

Ці вибори показали повне банкротство всіх румунських партій на українських селах, де вони за 12 літ румунського панування крім буків та пустих обіцянок нічого не дали. Навіть інші національні меншости на Буковині цим разом стали на сторону Українців і віддали свої голоси на їх кандидата. Хрунівський кандидат „від Українців", поставлений правительством, одержав усього 551 голосів, а український національний кандидат, д-р О. Шкраба, мав за собою 15,198 голосів. Другим по скількости голосів за українським кандидатом був румунський соціялістичний кандидат, підтримуваний владою, Г. Ґріґорович. Він одержав 9,953 голосів.

Ці часткові вибори показують, як росте національна свідомість Українців на Буковині, де вони тепер ведуть боротьбу проти румунізації, обстоюючи свої національно-культурні права на своїх рідних українських землях.

ЗНОВУ ПІДНЕСЕНО ПИТАННЯ БЕСАРАБЩИНИ.

МОСКВА (СССР). — Президент Ради Народних Комісарів молдавської автономної радянської републики, М. Дімітріу, виголосив промову перед новою радою Молдавії. Він заявив у своїй промові, що Молдавці мають лише на лівім боці Дністра свою невеличку автономну републику, в той час, як рідні їх брати по той бік Дністра, на Бесарабщині, залишаються під румунською окупацією. При тім він висловив надію, що прийде той час, коли й по правім боці Дністра Молдавці звільняться зпід чужинецького панування та обєднаються зі своїми братами на радянщині.

Молдавську автономну радянську републику утворили большевики на території радянської України зі столицею Тирасполем. Крім того Дімітріу каже, що Румуни бояться плебісциту в Бесарабщині, бо знають, що тамошне населення буде проти них.

РОСІЙСЬКО-ЯПОНСЬКІ НЕПОРОЗУМІННЯ.

ТОКІО (Японія). — Непорозуміння між Росією та Японією задля рибальства все більше поглиблюється. В Японії поширюється думка, що всякі договори й концесії в Росії большевики порушують і не додержують. В рибальстві большевики не придержуються своїх умов з Японією, які вони підписали 1925 року, а також не додержують тих зобовязань, які на себе взяла Росія 1905 р., укладаючи мир з Японією в Портсмуті.

Таксамо й з інших концесій мало толку, бо большевики не додержують своїх обіцянок та зобовязань. Ці непорозуміння можуть нарешті привести до поважнішої кризи. Серед Японців все частіше чуються голоси, які взивають свій уряд до рішучіших кроків для забезпечення японських інтересів.

ПРОТИ ПЛЯНУ ЙОНГА.

КОПЕНГАГА (Данія). — Президент копенгаґського університету, професор Лавріц Бірк, заявив, що Німеччина не може виконати пляну Йонґа, бо в неї не стане на стільки економічної сили та засобів. Притім він заявив, що Німеччина мусить як найскорше відмовитися від виконання цього пляну, щоб остаточно не впасти під економічною руїною.

Він думає, що зпочатку Франція загрозить навіть новою окупацією німецької території, але цієї погрози не переведе в життя. Вона скорше звернеться до Америки з заявою, що в свою чергу не може їй сплачувати своїх воєнних боргів. Це приведе до нової конференції по репараціях і міжнародним воєнним боргам.

ЗАМАХ НА АЛЬБАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Коли альбанський Король Зогу виходив з опери, до нього стрілили альбанські революціонери. Жадна з куль не влучила в Зогу, але одна куля вбила адютанта короля та поранила альбанського полковника, який стояв біля королівського воза.

Напасників піймала поліція при допомозі шоферів та прохожих. Вони обидва є альбанськими революціонерами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОТРЕБА СВІЖИХ СИЛ

Шукаючи за причинами, чому наші організації не розвиваються як треба, прийдемо дуже часто до такого заключення, що маємо добрих і охочих до роботи людей, а діла нема. Ми бачимо, що люди сходяться дуже часто на засідання, сидять і дебатують довгими годинами, витрачують час і гроші, а мимо того властивої справи не посувають вперед. А діється це дуже часто тому, що вони даної справи вирішити не можуть, ні не можуть виконати тих завдань, які на себе накладають.

Бо вистарчить тільки приглянутися програмам і закликам, які проголошується в наших часописах, щоби відразу зорієнтуватися, що з них нічого серіозного не вийде, бо ті люди, котрі беруться за діло, не мають відповідного до цього знання, практики й авторитету.

Коли би ми концентрували по своїх організаціях свої сили скромно до певних невеликих цілей, тоді був би великий хосен з такої роботи. Бо ми мали би товариства з ріжними цілями, а сума доконаних ними цілей становила би великий національний здобуток. І тому є більша користь з якогось товариства односельчан, які рішили вибудувати в краю своїм коштом у своїм селі читальню чи кооперативу, ніж з такого, що літами мучиться і дебатує, як розвязати всі можливі проблєми, звязані з Соборною Україною. А на ділі нічого не розвязує й не розяснює, бо в данім товаристві нема навіть одної людини, яка мала би відповідне знання, потрібне до вирішування таких питань. Тому буде найкраще й найпрактичніше, коли ми спрямовуватимемо діяльність товариств в точно означенім якімсь напрямі, який відповідає силам товариства і який дає дійсну змогу щось конкретного для визволення зробити.

Це не значить, що ми маємо закладати товариства головно для політичних цілей. Навпаки, було би добре, щоби наші організації менше займалися „політикуванням", а більше дбали про те, щоби члени їх набували знання й вміли те знання практично застосувати. Бо цього нам найбільш тепер потреба. Нам треба розгалуження, поглиблення й поширення наших інтересів. Нам треба наше життя на іміграції зробити принадним для нового покоління, якщо воно має при нас остатись.

І це вимагає основної ревізії нашого дотеперішнього життя. Нам треба творити нове. І тому старше покоління мусить вже тепер усюди на всіх ділянках брати до помочі такі свіжі сили, які мали би відповідне до теперішних вимог теоретичне знання й вишколення. Інакше бути не може. Нам треба йти вперед.

Р. Ярий.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Коли подіями з життя инших народів займається у великій мірі чужинна преса, а також політичні світові чинники, то — поминувши останні кріваві події в Польщі — ні буденні події на українських землях, ні політичні стремління українського народу взагалі, не найшли до нинішнього дня належного відгуку у світі.

Вже найвищий час без ніякого оптимізму подивитися на непотішаючу дійсність та з пізнання наших помилок у дотеперішній зовнішній політиці навчитися, як належить поступати в будуччині.

Давні оптимістичні звіти українських закордонних представників і делеґацій мали з огляду на **наші внутрішні справи** подвійний злий наслідок. По перше, в широкі маси населення вщіпилося вже зпочатку переконання, що цілий світ докладно визнається в українській справі та що рішення нашої національної долі не є **в наших власних руках,** а лише виключно залежить **від волі инших держав.** Це можна було бачити ще в час нашої визвольної війни, коли напр. починалося військові операції не зі становища стратеґічних вимог, лише з огляду на зовнішно-політичні успіхи. З таких самих причин, на позірний натиск великих держав, заключалося перемиря в найбільш невідповідний для нас час, але в найбільш потрібний для нашого противника. Не диво, що при веденні того роду зовнішньої політики вщіплюється в широкі маси мало освідомленого народу погляд, що зовсім не треба боротися, та що воля не вимагає ніяких жертв, бо чи так чи сяк все здобувається шляхом дипльоматії і політики. Однак **твердий пястук ворожих окупацій на всіх наших землях, окупацій, що настали внаслідок збройної переваги, навчив нас — на жаль запізно — дечого иншого.**

Однак оптимістичне представлювання наших очікуваних успіхів за границею мало ще другий, не менше шкідливий вплив на народні маси: широкі кола населення ставляться нині з великим недовірям до плянів кожного політичного проводу взагалі та проти зовнішньо-політичної акції зокрема.

Яке значіння має та яке враження робить українська акція за кордоном?

Вже від давна старається зручна польська і російська пропаґанда виперти українську зовнішньо-політичну акцію та представити її як без значіння. Решту зробили ми самі. Бо в тому часі, коли заграниця взагалі нічого не знала про українську справу, ми, замісць **одного,** одноцільного та енерґічного національного представництва Українців за кордоном, мали постійно **більше** українських заступництв побіч себе. Побіч східньо-українського та західньо-українського **правительства** працюють за границею ще богато більше чи менше значних ґруп, від монархістів починаючи, а на комуністах кінчаючи, і всі вони претендують на **монополь** представництва української справи. Зрозуміло, що в таких умовинах кожний західньо-европейський дипльомат чи політик, а навіть звичайний журналіст не знає, як забратися до українського питання та взагалі нічого не хоче з ним мати до діла, бо уважає його за надто „скомпліковане". Ще для них був би зрозумілий розподіл тих представництв на прихильників **національної України** (без огляду на будучу державну форму) та на прихильників **радянської України.** Але факт — хаос, що повстає із зовнішніх акцій численних українських ґруп, що не тільки ріжняться між собою під **соціяльним,** але й **територіяльним** оглядом, просто відстрашує кожного занятися нами поважно. Вже не згадуємо, які шкоди спричинили якраз в кругах тих чужинців, що хотіли бути нашими приятелями, ріжні безвідповідальні гохштаплерства, розділювання орденів, титулів, брудні грошеві історії, тощо. Вкінці боротьба ріжних українських груп на чужині між собою богато причинилася до потрясення українського престіжу взагалі.

Стверджуючи, що подібного роду політична акція за кордоном є згори засуджена на невдачу, мусимо з другого боку піднести, що досі не вдалося нам, Українцям, зорґанізувати **передумову** успішної зовнішньої акції, себто **відповідну пропаґанду** на чужині. Про потребу зовнішньої пропаґанди писалося у нас досить, та навіть роблено в тому напрямі в ріжних місцях спроби її реалізації. Ріжні політичні ґрупи намагалися поставити українську пропаґанду в крузі свого ділання, в ріжних державах та містах основано з великою реклямою українські **пресові бюра, часописи, пропаґандивні осередки,** тощо. Безперечно, мали вони добру волю зробити щось корисного, але в більшости випадків, чи то з матеріяльних, чи, не рідко, з особистих мотивів, існували вони коротко. Користь, що вони принесли, була мала, але моральна шкода була велика: бо вони показали чужинцям, що ми не є в стані подібні важні місця самі та на довший протяг часу втримати. А тому наша пропаґанда обмежувалася досі на принагідну працю, виданню кількох брошур та летючок, тощо, бо не мала під собою сильної сталої основи. І якраз внаслідок браку центру, що кермував би цілою акцією української зовнішньої пропаґанди, є ми свідками того, що кожна особа, що має добру волю до праці, у своїх зовнішньо-політичних виступах пояснює поодинокі факти та політичні концепції згідно **з особистим переконанням,** не маючи змоги провірити, чи її праця є в згоді з загальною напрямною. Тим і пояснюється обставина, що дуже часто меморіяли, тощо, в подробицях та в представлюванні поодиноких випадків минулого годяться або доповнюються, але під оглядом засадничої політичної лінії заключають в собі якраз протилежности і суперечности.

Знаменний приклад на недостачу одноцільної зовнішньої політики творило останнє засідання Союза Народів у Женеві. Побіч „Проводу Українських Націоналістів", що має постійний осідок у Женеві, були там представники „правительства УНР", як заступники східньо-українських земель, заступники і посли західньо-українських областей під польською і румунською окупацією, як також певне число осіб з ріжних центрів української еміґрації в Европі, а навіть з Америки. Однак було би великою помилкою думати, що всі ті представники українського народу хоч раз зійшлися перед початком своєї акції, щоби порозумітися, як власне можна представити світови цілу їх чинність у формі **одної цілости,** щоби в той спосіб обєднаними силами осягнути успіх. Замісць того, ходили наші дипльомати з таємничими мінами, замкнені в собі, оминаючи далеко один одного та уважаючи кожний свою роботу за **державну тайну і свій монополь.** Одні вручили Бріянові „отвертого листа відносно питання східньої України, забуваючи при тім, що на західних областях також мешкають Українці. Інші писали про терор якраз на західних областях, не бажаючи заняти ясного становища в справі східних областей. Натомісць треті поставили своїм завданням заступати місцеві інтереси, другорядного значіння, забуваючи про ціле українське питання.

Для нас, хто знає історичний наш розвиток та наше трагічне розбиття в час останньої визвольної війни, може бути така політика принаймене зрозуміла, хоч не виправдана. Але що має почати з таким „українським рухом" чужинець?! Дуже влучно сказав один англійський політик, що мав нагоду говорити з представниками ріжних українських ґруп: **„Кожний** нарід, **що бореться за свою** державну **самостійність,** мусить **передусім знати, чого він** хоче. **Та коли говориться** з заступниками **українських** політичних **ґруп, треба ствердити,** що **кожний з них хоче** чогось іншого; **одним словом** — ще нема **„кристалізації"** українського **національного хотіння".**

(Конець буде)

Добре відчитала.

— А щож вам сказала вчора жінка за те, що ви вернули аж у 2-гій годині вночи?

— Чи ви думаєте, що я мав аж три години часу, щоб те все розказувати?

А. Фірсаєв.

НЕМА СПРАВЕДЛИВОСТИ

Ви, товаришу, раді би знати, чому мене викинули з союзу комуністичної молоді. Коли скажу вам усе щиро, напевно не повірите мені; а коли повірите, будете сміятися з мене та скажете, що справедливо виключили мене з комсомолу.

Ми сиділи в напів відчиненому ваґоні. Попри нас пролетіли жовті пятна придорожніх ліхтарень, червона шапка урядовця, що був у службі, та чорні букви стації Лаптево.

— Всі освідомлені комсомольці — взявся оповідати мій товариш подорожі — відіхали з села на поміч до фабрик. Лише я, Грицько Чумовий та Степанко Зелений, лишилися дома. Нам поручили вести місцеву орґанізацію молоді. Взялися ми до праці, та праця нам не йшла. Ми не мали ніяких вказівок, а видумати щось, того ми не вміли. На щастя чи на нещастя приїхав до нас окружний предсідник товариш Ручейкин. Він нам на орґанізаційних сходинах викладав про наші обовязки. Товариш Ручейкин говорив, що маємо робити культурну революцію, будувати нове життя та нищити старі пересуди.

На радощах ми аж скрикнули з Грицем. Вечером товариш Ручейкин відіхав, а ми зараз же скликали збори комітетових. Степан сказав: „Як секретар я дуже занятий. Всеж таки не маю ще намочених конопель, тому не маю часу на культурну революцію. Візьміться самі за культурний похід".

— Добре, — сказали ми. — Підемо без тебе.

І ми пішли. Ніч була така чарівна: місяць ховався хвилиночками за хмари, довкола гавкали собаки та кидалися на наші штани. Колиж деяка собака була занадто вперта, ми кинули їй куснем цегли між очі, що аж з болю заскомліла.

Ми чули, що на сільськім майдані дівчата співають пісоньки .. танцюють. Пустилися ми до танцюючих, станули оподалік приглядалися танцям. Три дівчата і три хлопці стояли проти себе, а інші ходили довкола них і співали якусь пісоньку про цілування і т. д.

Ми сказали собі, що то некультурність, одначе мовчали та чекали, що буде далі. І тут побачили ми, як хлопці липнуть до дівчат і цілують їх. Цілує їх також Івасько Гундоший, той, що має погану недугу. Всеж таки ми мовчали та гляділи на цю некультурність.

Тут Докійка Ряба заспівала нову пісоньку про те, як вечером по саду гуляла та як до неї заходив гусарин.

Колиж ми це почули, вийшли ми з криївки та підійшли до Докійки. „Чому співаєш про гусарина?" питалися ми Докійки. Та тут виступив освідомлений комсомолець Трохим Курносий, вклонився Насті Синичковій та став перед нею танцювати гусарина. Ми зараз підійшли до нього та стали йому перед усіми докоряти: „Як тобі не сором танцювати гусарина?... Щож це, ти знаєш, що наші батьки та стар і брати з тими гусарами та ріжною білою ґвардією на смерть билися тай що тих галапасів у Чорному морі потопили? Щож це ти, освідомлений комсомолець, піддержуєш старий режім?... Ледащо ти безсоромний..."

Трохим кліпав очима, а потім видно засоромився та зник зпоміж танцюючих. Ми побігли за ним та страшили, що виключимо його з партії. Одначе хлопці та дівчата вставилися за ним і кричали на нас: „Що він вам зробив, що так цькуєте?"

Ми пояснили їм, що на такі пісоньки та танці не позволимо. „А ми інших не знаємо!" — сказали дівчата. „То собі їх видумайте!" — сказали ми. „Видумай собі їх сам, коли їх від нас жадаєш". „Співайте „Молоду гвардію", або „Ковалів". „Співай собі сам свого „Коваля!" розсердилися дівчата та давай співати щось про защипання, поцілунки і т. д.

Подорозі ми дозідалися, що решта молоді є на вечерницях у Хватова. Ми сказали, що мусимо їм пояснити культурність наших вечірків. Вибралися ми до Хватової хати. Ми застукали і нам зараз відчинили. Коли ми ввійшли в хату, побачили світлицю повну хлопців і дівчат, а над ними стільки диму, смроду та задухи, що голка в тому повисла би. Івась Дубів і Андрій Косолабий вганяють по світлиці та доказують наче божевільні. Інші хлопці сидять на лавках з дівчатами, притискають їх до себе та викрикають. Дівчата пищать, одначе не бороняться перед хлопцями. То не був вечірок, лише некультурне дикунство. Тому ми чемно поздоровили безпартійну молодь і спиталися: „Товариші, яка програма вашого засідання?" „Ми без програми, та це весілля" каже Сидорко Льгавий та обняв пристрасно свою Мотрю. Івась Дубів викладає молоді про співпрацю села з містом. Одначе молодь насміхається з нього та не слухає його. Мовчимо та дивимося на все те. Колиж стали добиратися до „сусідів" і „сусідок", коли було лише само цілування та щипання, ми признали конечним інтервенювати. Це вже була явна некультурність. Грицько виступив посеред світлиці та сильним голосом говорив:

— Товариші, киньте ваші некультурности та відвикніть від звичаїв давнього життя. У дванацятому році революції є несправедливо та погано бавитися у двійку. Вже крайня пора, щоби ви уладжували якісь масові забави.

— Що це таке масова забава? — спитався вороже Івасько Дубів.

А Грицько пояснював:

— Будете завдавати розумні політичні питання, а хто влучно не відповість, цьому візьмемо щось у застав...

— А що це, ви прийшли брати застав? — питалися дівчата. — Ми не маємо нічого такого, що годилося би для вашої гри.

— Маєте, — відповів я. — Маєте хусточки, гребінці, перстені й інші річи.

— Йой! — злякалися дівчата, а декотрі навіть розсердилися. Або то ми такі дурні, щоби їх давати вам?

Чую, як збоку Івако Дубів цькує проти нас: „Не позволимо дівчатам забирати перстенів!"

— Таж це лише забава, — пояснюю їм.

— Знаємо ми ті ваші гри, — накинеться на нас Дубів. — Знаєте що, любі „заступники", зберіться тай забирайтеся відсіля!

— Не маємо причини забиратися, — відповів Грицько — маємо інструкції змагатися за нове життя.

— Хочеш змагатися, то будемо змагатися! — скрикнув Івасько Дубів. Він був пристрасним змагуном і силачем таким, наче справжній бик. Та і Грицько був сильний, а до того звинний і поворотний. Тому я сказав йому: „Грицю, братіку, не зроби сорому нашій орґанізації та перетріпай його трохи".

— Не вчи вченого, — відповів Гриць і схопив Дубова в поясі. Ми довкола розступились, а Івасько з Грицьком захарчіли та стали вовтузитися по світлиці.

— Івасю, розбий йому лепету об долівку, — цькували Дубова його приятелі. — Я дам йому аґітацію, заревів Дубів, а мені аж серце перестало битися, на тілі виступив холодний піт. Якжеж це може бути, щоби старе життя побідило культурну революцію?

А Грицько й Дубів тягалися по долівці. Аж нараз Грицько вхопив Іваська та жбурнув ним у кут. Дівчата запищали, а мене з радости аж коло серця стиснуло. Івасько встав, закашляв і подав Грицькові руку. „Грицьку, ти добре змагаєшся! Нічого не маю проти тебе. Аґітуй собі, як хочеш, лише не бери заставу в дівчат. А то я розсердився би".

Ми помирилися. Та за хвилину побачили ми знову сумний образець: наша молодь стала знову забавлятися некультурно. Знову хлопці хихоталися, а дівчата пищали, начеб їх на вили брав.

— Михаську! — говорив Грицько. — Таж не можемо позволити, щоби нам на очах захвалювали старе життя.

— Правда, — відповів я огірчений. — Мусимо заагітувати!

Грицько відтрутив із лавки Марусю Махоткинову, вискочив на її місце та говорив. Говорив довго та справедливо, одначе наша зацофана молодь його не послухала. Грицько вже майже захрип, одначе ніхто не зважав. Зіскочив із лавки та сказав до мене: „Не можу вже аґітувати серед тих падлюк! Попробуй ще ти!"

— Навіщо я пробував би? відповів я. — Навіщо я мучив би собі язик? Деж би ти цю молодь просвітив самим словом? Підемо активно проти старого життя!"

І ми забралися до Василя Вислогуза. З кута кликала на мене Солоха, моя суджена: „Михасю, ходи, сядеш собі біля мене, палаю коханням для тебе, мій любий!" Горяч ударила мені від ніг до голови, в очах затьмилося мені, та я поборов мою тугу. Я не міг покинути своєї культурности.

Приступили ми з Грицьком до Василя Вислогуза тай кажемо:

— Василю, кинь ти свої гри, або бавгеся щось такого, де нема цілування. Знаєш, на такі забави ми маємо проголошену культурну боротьбу.

Одначе Василь зовсім не зважав на нас і всміхався до Сеня Жмотика, що сопів і облизував язиком Мотрине лице. Мотря надармо намагалася вирватися йому з обіймів. Того вже було забагато. Я й Грицько схопили Мотрю та помагали їй вирватися з кіґтів старого життя. Одначе Сень ухопив її за ґорсетку та ревів: „Не пущу! Ми всех роз-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МАДЯРОНСЬКО - МОСКВОФІЛЬСЬКІ „АРХИТВОРИ".

Мої знакомі принесли мені календар „Соєдиненія" на 1931 р. Переглядаю і стрічаю статтю о. Перуна. Не знаю, чи то дійсне називско автора, чи може часом псевдонім, бо так називався поганський бог, той, якого наші предки кинули в Дніпро, як переходили на християнство. Та менше з тим діло не в Перуні, а в статті, яка затитулована: „Як роділося пісмо і украінство". Само собою, мені, як Українцеві, цікаво було прочитати статтю о. Перуна, написану для великої і богатої організації „Соєдинєніє". Я був певен, що стаття буде поважна, наукова. Отже читаю „Як роділося украінство". Заставляю язик працювати, бо вимовляти ті „істінно рускіє" слова дуже тяженько.

Пише автор за давні часи, коли ще нарід не вмів писати, як помнише появилося письмо і почали пісати розмаїті кніжки але не всі добри. І прішла культура до Карпатской нашей Русі, принесла собою Аз - Буки - Веді - Глаголь... Принесла Кіріліцу. І сталіся учити азбукі. Гей, але тяжко шла она, не шіковно пісалася, бо ні рука ні розум не був дораз пріправлен до ней, а пісати газету, книгу не то что бандурки копаті, ко пісму майстера треба. Ко редігованю випліфованость нужна".

Далі пишеться про те, як то тяжко було вчитися того письма, як ученики писали з великими помилками. „І сміялся учитель і сміялися діті", бо „виходило усе шиворот на виворот". Ось так „роділося украінство. І віділ один ґалґан, что хібна реч дуже смішна, он позберал всі ті хіби школьних дітей і начал смішни пісенькі співати, так же каждое „о" переобразіл єще на „і". Того ґалґана імя било: Юрко Мазепин Украінец. Он співал так: Мий рідній край ненька Вкраина. Що тебе я зрів від свійого рідва. Я твій сін чічіркам тонір. Святочній, а гуртій, примлний мій взір. Як Біг кількаразів радіщів Груля. І смиялся Мазепін Юрко, но смиялся лем сам, бо народ за ту мерзоть возненавіділ і прогнал з села. І пошол Мазепінец Юрко на Украіну мазепінскую і із злості співал, перекручал премілий рускій язик. А наш Вестнік поднял против него меч і против всіх „пучвірків" Мазепінскаго духа **Рускій меч** і одтінает той гидри голову правільним правілом Божого святого **Руского язика**".

Так виглядає новий мадярсько - москвофільський „архитвір". А цікаве те, що автор належить до тих, котрі говорять „что Украіни не било і не будет", а тут виходить, що Україна була ще тоді, як Карпатороси „учіліся гваріті і пісаті", лишень не мали української мови, аж приніс її Юрко Мазепінець.

Питаю вас, о. Перуне, коли Юрко забрав усі блуди і поніс в міху на Україну, то значить у вас мала би лишитися сама „чістая реч", а на „Вікраіні" (як то ви любите по „школьницькі" прозивати нашу землю) мала би бути до тепер ота „іспорченная", якою ви тепер „гваріте". Але чогож воно так, що на Україні ніде не почуєте тої мови, що Юрко від вас узяв? В тім самім календарі є стаття про Духновича, в якій говориться: „Батько Духновіч". А хіба „батько" це „русске" слово? По „русски": отец, папаша, а не батько. Батько, це слово чисто українське, котре автор хіба „вкрав" від Юрка!

Далі в статті за Сабова говориться: „А ви, батьку наш, просвітителю Карпаторуского народа, державі кріпко рускій національний прапор". Отже в сім реченню цікаві слова: батьку, держіт, кріпко, прапор. Це слова українські, а по „руски" буде: „А ви, отец, наш просветітель Карпаторуского народа, **держите, крепко флаг**".

Думаю, що перш ніж приглядатися до „українських нечічірків" і писати **„такую ґаліматю"**, треба би навчитися **правдивої русской мови.**

В тім же календарі на 139 сторінці написано: „Найбольше людей било на концерті руского хора, стоящого под руководительством славного композітора і дірігента Алексея Кошец в Мексіко, где 32 тисяч людей наслаждалоя с рускими мелодіями і піснями".

Усім і всюди відомо, що хор Кошиця був хором українським, національним і ніколи ніде він не називав себе „рускій".

Бачимо, що в однім і тім самім календарі висміваеться українську мову, перекривлюється її й зогиджується, а заразом представляється український, світової слави хор, „русским" і вихвалюється „рускіе песні", які в дійсности є українськими піснями. Перше наплювали, а тепер злизують і облизуються.

Дмитро Тягнигоре.

ЮЛІЯНОВИ ГОЛОВІНСЬКОМУ.

Ти жертвою впав ляцької ме-
[тоди,
Взятої з Москви й Балкану,
Що борцям за свободу дає
Підступно смертну рану.
А тепер ще підлі кажуть,
Що ти утікав,
Щоб опричникам не втік ти,
Смертний стріл дістав!
Ти жертвою впав на полі
[борні
Із наїзником проклятим.
Слава й честь Тобі
І всім борцям завзятим!
Твоє імя остане в памяти усіх,
Що Україну кохають,
І що рідний край і нарід
Над все в світі мають.
Старий кобзар ме співати
Молоді в гурті,
А бабуся ме казати
Казочку дітві,
Як боровся Ти з Ляхами
У борні важкій,
Як вбили Тебе підступно
Вороги тяжкі.

Будяченко.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

По довгій слабости помер дня 17: лютого наш член Филарет Джуган, полишивши вдовою жінку Ольгу, а сиротами четверо малих дітей.

Померший походив з Вороблика Королівського, повіт Коросно, Галичина.

До У. Н. Союза і до 63 відділу **вписався 22. грудня 1912** року. Цілий час був діяльним членом, дбав про розвій Тов. Зап. Січи і був вибраний предсідателем і секретарем кількома наворотами, бо покійний любив працювати для добра Товариства й українського народу.

Хай йому американська земля, котрої він був горожанином, буде легенькою як перо.

Михайло Личак, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

—o—

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Піддержуймо свої політичні Клюби.

Від довшого часу ведеться серед нашої іміграції широка дискусія на тему, що ми можемо добитися більших впливів в Америці тоді, коли представлятимемо собою велику політичну силу.

Це є вже зрозуміле кождому, хто думає серіозно про нашу будучність в Америці. Так ми думаємо, але в практиці поступаємо по старому. От приміром у нас в Джерзі Ситі маємо демократичний клюб, який істнує вже пять літ. Першим його предсідателем був покійний М. Угорчак. Клюб розвивався гарно. Має навіть заощаджений гріш, який можна би обернути на добру справу. І можна би поширити діяльність клюбу й давати себе пізнати ширшому американському загалови. Але до цього треба одного: щоби наш український загал більше таким клюбом заінтересувався.

Всі ті справи будуть обговорені на спеціяльних зборах, які відбудуться в середу, 25-го лютого, в годині 8-мій ввечір, в галі при 54 VAN WINKLE AVE., JERSEY CITY, N. J.

"Хто хоче добра для нашої громади і наших дітей, той повинен прийти на те засідання, щоби сказати і своє слово, як нам поширити наше життя в громаді.

Уряд Клюбу.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Успішний виступ українських танцюристів.

Український балетмайстер Василь Авраменко зі своїми учениками з трентонської школи танків числом 40 учнів дав перший виступ перед Американцями.

Виступ відбувся 14. лютого с. р. в просторій сали „Гайскул джуніор 3". В концертовій частині брав участь хор „Бандурист" під управою о. протоєрея п. Корсуновського. На два тижні перед концертом були порозліплювані оголошення по трамваях і т. п. Трентонські часописи містили гарні статті про наш нарід, про історію його, про танки, про боротьбу козацтва з Азіятами, коли воно боронило своїми грудьми Европу перед дикими ордами Татарів і Турків. Матеріяли давали учитель танків М. Гира, панна М. Скоропад, Йосиф Паславський, дуже гарний танцюрист, що багато поміг своїми перекладами з українського на анґлійське. Часописи містили статті двічі на день та оголошення даром, деякі Американці самі продавали білети на наш концерт. Наприклад сама директора Стейтового Музею, Місс Крейвах, продала між професорами університетів 100 білетів.

Американці в Трентоні дуже зацікавилися українськими народними національними скарбами, коли 7. січня був Український День у Трентоні. В цей день наш хор „Бандурист" зі своїм дірігентом о. П. Корсуновським полонив серця Американців та привернув їх на нашу сторону. Тодіж Американці дивувалися українським гарним вишивкам та иншим народнім виробам, котрі були виставлені тоді в українській будці. Ця вистава була уряджена п. М. Скубовою з Ню Йорку.

Про цю виставу нашу писали американські ґазети цілий тиждень. Тоді вони помістили фотографію українського хору.

Точно в годині 8-мій куртина піднеслася й відкрила сцену з 40 танцюристами. Вони в мальовничих строях робили чудове враження. Орхестра заграла й танцюристи почали гуляти аркана. Нараз ціла саля загула від оплесків і стало не чути орхестри. По аркані було відтанцьовано подільського козачка. Його танцювали пять пар хлопців і дівчат. Мило, ритмічно наче весняний подув вітру, йшли пара за парою. І ці танки захоплюють глядачів.

Лише козачок зійшов зі сцени, як на неї вбігли запорожські козаки з шаблями. Їх чотири. Вони гуляли так званий „Запорожський Герць". Так ніби жартували собі, взявши шаблі попід руки, а потім пішли на присюди й стало чути дзенькіт шабель. Танець дійшов до найвисшого напруження. Ціла саля загула від оплесків. Не чути музики зовсім. Лише видко іскри від козацьких шабель, коли вони рубаються. Козаків уже давно на сцені нема, а саля все оплескує.

Підчас перерви майже ніхто не виходив з салі й пильно переглядали програми, щоби довідатися, що далі буде. Кореспонденти, редактори та инші пильно записували свої враження. У другій частині програми артист В. Авраменко виконав танець „Козак Байда гуляє". Гарна постава, богатий стрій козацький, делікатні ритмічні кроки танку неслися по сцені наче за подувом степового вітру І Байди шабля вилискувалася в руці, а сам він усміхнений робив враження дійсного лицаря минулої козацької слави. Вся авдиторія була захоплена й довго оплескувала, чекаючи нової появи Байди, та він зявився. Далі 40 танцюристів протанцювали метелицю. Для Американців було незрозуміле, що 6-літня дівчина й такий самий хлопець змогли так гарно танцювати.

Появу на сцені хору „Бандурист" у мальовничих строях авдиторія витала гучними оплесками.

Хор і цим разом вивязався дуже добре. Пісні були добірні й гарно виконані. Це робило миле враження на слухачів. Американці говорили, що таких танків і такого хору слухалиб цілу ніч.

Американці полюбили так наші танки, що по скінченню концерту кілька професорок прохали Авраменка, щоб дав виступи в їх школах для американських дітей. Вони признавали, що жадна нація не має таких культурних танків, Авраменко зробив зі своєю школою танків для нас, Трентонців, так богато, що ми будемо йому за це завше вдячні.

В. Гасій.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ГЕМПСТЕД, Л. АЙ.

Жертва на визвольну боротьбу.

Помимо безробіття й недостатків видно, що український народ не забуває своїх обовязнів до рідного краю, котрий знаходиться гірш ніж у неволі вавилонській. Наш віковічний ворог поруйнував не лиш добутки, але і багатьох катованих братів живцем загнав у могили.

Отож коли в о. В. Федишина відбулась парафіяльна гостина, не забуто й за Рідний Край. Зібрано $13.75 на визвольну боротьбу. Гроші вислано на вище призначену ціль через Обєднання.

Присутний гість.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Рідний Край.

Союз Українок, відділ 8. у Бронкс, Н. Й., переслав через Обєднання до краю збірку в сумі 30 долярів. Гроші призначено на українські народні потреби як слідує: на боєвий фонд 10 долярів; на допомогу українським інвалідам 10 долярів; на Рідну Школу 10 долярів.

За Тов. Союза Українок, від. 8. в Бронкс, Н. Й.:

Катерина Дроздик, голова;
Пелягія Дембицька, секр.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

З хрестин на Рідний Край.

Дня 25. січня відбулася в Українськім Народнім Домі гостина зприводу хрестин малого Тараса, сина наших громадян Ілії й Катерини Курило.

До зібраних гостей промовив гром. Ілія Пасічник, а в тій промові не забув і за терпіння наших братів у рідним краю.

Чесні гості відозвалися на ті слова тим, що зложили $21, які відослано до Обєднання з таким призначенням: $11 на Рідну Школу, а $10 на боєву акцію. Збірку перевели А. Басараб і А. Романків.

Жертвували по $2: І. Пасічник, А. Райтер, Н. Н.; по $1: І. Курило, І. Шлюсар, С. Хандога, А. Басараб, М. Клапко, Н. Хомин, М. Петруняк, А. Берич, Гр. Сеник, А. Романків, Й. Телішевський, А. Дзінковська, П. Кудрик, І. Ґрей; по 50 ц.: Ф. Польовий, Л. Ґавазин.

***

вали його, щоби пустив Мотрю. Та він наче й не чув. Мотря ревіла, а Василь Вислогуз ухопив мене за обшивку. Хлопці та дівчата обступили нас і безсоромно насміхалися з нас. Це було обидою; всеж таки ми не могли лишити Мотрі в брудних кігтях Сеня та волікли її з темного кута на середину світлиці. Івась Дубів побачив це, приступив до Грицька тай каже: „Грицьку, лиши це, забирайся!" А Грицько співчуваючо сказав: „Не можу, Івасю. Маю свої принципи, а вони не позволяють..." Ми шарпали Мотрю, аж тут її тріснула юпка. Сенькові остався в руці шматок матерії, а ми з Мотрею впали на землю. Мотря зараз зірвалася та давай нас валити всім, що їй впало під руки. Це було несправедливе та обидливе. Щоби спаматалася, я вхопив її за волосся, а Грицько штовхав її злегка під ребра. Мотря заревіла й упала на землю. „То ви будете дівчат бети?!" закричав Дубів і тарах Грицька в лице. З такої несподіванки ми здеревіли. Завіщо бє нас? Одначе неусвідомлені дівчата кричали: „Дай но їм!" Івасько, не оглядаючись, вліпив Грицькові нового ляпаса. Це вже не бувніякий жарт. Тому ми розсердилися та давай масти Дубова так, що аж стогнав: „Братіки, безпартійного бють!"

На ці слова вискочили хлопці та кинулися на нас усією гурмою. Ми думали, що вбють нас. А вони нас випхали до сіней, а відсіля на поріг. Тут нам кождому дали ще по кілька прочуханів і скинули зі сходів. Грицько впав головою на віз, а я у кропиву. Потім хлопці замкнули двері на засуву.

Ми кинулися до дверей, гатили в них, та дарма. Тоді ми витягнули з воза дишель і давай тим дишлем промощувати собі дорогу до світлиці. А так ми були тією роботою заняті, що навіть не запримітили, як до нас вибіг з сусідньої хати Іван Гаврилич Хватів. Той був силач. Біг до нас і кричав: „Що робите, пеські діти!" З переляку ми пустили дишель з рук. Хватів ухопив дишель і пігнав за нами. Ми бачили нашу певну загибіль, пігнали що сили додому. Грицько подвірями, а я вулицею. Та на вулиці кинулися на мене собаки. Нараз я зашпотався та впав як довгий і широкий. Надімною засвистав дишель і впав на собаку, що вівся був мені ззаду. Собака заскомлів і на місці був неживий. Я зірвався та з вітром навзаводи втікав додому. Коли я прибіг до хвіртки, почув я, що хтось сапає. То був Грицько.

— Михасю! Мій партійний приятелю! — кликав до мене. Чи можемо ми на те мовчати, як нас за культурну революцію бють дишлем?

— Не будемо мовчати! — скрикнув я щиро. Набрали ми в кишені каміння тай назад до Хватової хати. Підповзли ми до хати тай кожен кинув каменем у вікно. Забреньчали шибки тієї поганої хати. Ви не всилі уявити собі, що діялося потім... Наче стадо гнали за нами мужики, хлопці та дівчата.

— Та чому вас виключили з комсомолу?

— Виключили нас, — глибоко відітхнув Михась. — На другий день після нашої культурної виправи прикликали мене та Грицька до міліції, потім до окружного секретаріяту. Там нас страшно виганьбили, а на другу неділю, як уся молодь радісно відпочивала, приїхав на збори нашої організації секретар тов. Афонин і голова окружного аґітаційного комітету тов. Ручейкин. Говорили довго, після їх промов наші товариші нас однодушно виключили з комсомолу. Я ще відважно поводився, а Грицько перед усіми зборами розплакався. Нам було дуже жалко. Миж ішли робити культурну революцію, власну кров проливали в культурному бою, а нас за нарушення дисципліни виключили з комсомольської родини. Ні, ні! Навіть і в нас нема справедливости! — сказав нахмарений Михасько.

(Переклав М. Н.).

***

Хорий чоловік прийшов до лікаря і попросив, щоб його оглянув і сказав, як називається його недуга по українськи. Лікар оглянув його совісно і сказав:

— Ви страх ліниві.

— Пане доктор, прошу назвати цю хоробу по латинськи, аби я міг її сказати своїй жінці і своїм приятелям.

КОНКУРС НА БУДІВНИЦТВО ТЕАТРУ МАСОВОГО ДІЙСТВА.

Конкурс на будівництво державного музичного театру масового дійства в столиці України викликав надзвичайне зацікавлення майже по всіх країнах. На нього відгукнулися архітекти Італії, Франції, Німеччини, Англії, Америки, Японії, не кажучи вже про СРСР. Тут надсилають проекти з найбільше віддалених місць.

Технічний директор будівництва театру, архитект О. Лінецький, зазначує, що за час своєї багаторічної архитектурної праці він ще не жадним конкурсі не спостерігав такого зацікавлення. Конкурс цілком себе виправдав. На нього, очевидно, надійде більше ніж 100 проектів.

Музичний державний театр масового дійства цілком виняткове явище щодо будівництва, використання й устаткування. Передусім це буде найбільший в світі оперний театр. Його розраховано на 4 тисячі чоловіка. Треба знати, що найбільший у світі міланський театр вміщує лише 3 тисячі чоловіка. Парискький — 2,160 чол., московський великий театр 1,994, одеська і віденська опери по 1,800 і т. ін.

Театр буде універсальний. Крім вистав його використовуватимуть на ріжні демонстрації та урочисті свята. Звісно, такого велитенського мешкання ні в якому разі не можна віддавати виключно для роботи якогось одного мистецького закладу. Отже його й пристосують під драму, балет, атракцію, кіно, цирк і панораму. Театральне дійство може відбуватися в ньому протягом цілої доби. Це дуже зручно, тим більше, що підготовану роботу в помешканні можуть провадити кілька мистецьких одиниць.

Все будівництво намічено здійснити з українських матеріялів. Між іншим широко будуть використані декоративні мінерали, що їх на Україні є величезні поклади. Вже тепер відповідні матеріяли добирають і випробовують за участю музею дніпропетровського будівництва.

У лютому в клюбі „Харчосмак" відбудеться вистава надісланих проектів та їхнє преміювання. Всього буде преміовано 12 проектів. На цій же виставі будуть широко подані експонати мінеральних багацтв України, що їх можна буде використати для будівництва. Проекти подадуть на широке обговорення робітничих мас України і всіх республік. Для цього з проектів знімуть діяпозитиви. Їх згодом продемонструють з відповідними поясненнями на місцях та зберуть про них оцінку широких трудячих мас.

Будівництво театру, властне підготовна робота до нього, вже розгорнулася. На весні мають відбутися закладини театру.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, членниця Братства Святого Отця Миколая, від. 232 У. Н. Союза, складаю щиру подяку урядові Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $500, котрі мені придалися у критичнім положенню з причини каліцтва.

Олена Андрух,
членниця від. 232, Донора, Па.

Між хірургами.

— Так що, пане колего, щасливо пройшла та операція?

— Ні, на жаль! Ще й досі не можу отримати гонорару!

—o—

Англійський гумор.

Він: Я признаю, що жінки мають лице свіжіще ніж ми, мущини.

Вона: Цеж природно.

Він: Та ні! штучно!

—o—

Чоловік (до жінки): Завтра піст, треба подумати про умертвлення тіла. Тому зроби замісць трицять пирогів, як звичайно, лише двацять. Одначе хай будуть більші.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА ВЖЕ ЗАМОВЛЯТИ В НАЙБІЛЬШІЙ КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

	цнт.
Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50
Мала Історія України, І. Крипякевича	15
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85

Повищі книжки можна набути в книгарні Свободи. Сих книжок мамо тільки по кілька примірників.

"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЕ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

БОЛГАРІЯ — КРАЇНА КООПЕРАТИВ.

Пять століть була Болгарія під турецьким ярмом. Коли Болгарія висвободилася тому пятьдесять літ, находилася нечайно серед зорганізованого економічного життя. Вбога не могла приступити до европейської господарської системи. Крім землі мали хіба деревляний плуг. А хто ще мав пару волів, той уже був богач. Залізниць не було. По дорогах западалися вози що року через вісім місяців у глибоченнім болоті, так що навіть від села до села тяжко було дістатися.

В інших країнах такі обставини мабуть булиб спричинили те, що земля попалася би в руки товариств і ті товариства якось вистаралися би грошей, може з закордону. Одначе болгарський мужик є занадто мужиком, він занадто привязаний до своєї землиці, щоби віддавав своє поле, колиб йому ще й гірше жилося. Він видержав, голодував богато десяток літ і найшов вихід: лучившся для спільної праці та спільного збуту. В Болгарії кооперативне життя розвивалося завдяки завзятій праці знизу і нині кооперативна мережа охопила вже цілу країну. Насамперед організувалися селяни по селах, потім невеличкі кооперативи лучилися все в більші й більші, аж вкінці товариства могли злучитися у кілька централь. Узагалі до тих централь належить сьогодні 2,500 товариств, що крім хліборобства обіймають теж промисл і купецтво.

Болгарин мабуть уже з природи любить лучитися до спільної праці. Залюбки купує все в своїх кооперативах, ремісники продукують і продають на кооперативній основі, навіть мешкальні кооперативи розвиваються гарно в Болгарії. А мешканеві кооперативи деінде в світі стрічаються з невдачами наслідком незгідливости членів. У столиці Болгарії, Софії, є дуже богато високих домів, побудованих на кооперативний спосіб. Управа їх також кооперативна.

Хліборобських кооператив у Болгарії 1,800. Вони мають власного капіталу коло пять міліонів долярів, а з вкладками та позичками разом більше ніж десять міліонів.

Тому, що залізниць у Болгарії не богато, то головним завданням кооператив дбати про добрий відбут товару. Велике значіння мають селянські тютюневі кооперативи. Найкращі тютюневі кооперативи мають болгарські Македонці. Організація їх зразкова. В 1924. році тютюн вдався дуже поганий. Тодішня криза булаб знищила селян зовсім, колиб кожний з них здався був на власні сили. Та кооперативи вратували все. Ніодин хлібороб не мусів продавати землі, дешевий кредит поміг вибавитися з біди, пережити тяжкі часи. За кілька літ направили лихі наслідки 1924 року. І нині процвітає гарно болгарський тютюновий промисл, болгарський тютюн безконкуренційно забезпечив собі збут на міжнародньому торзі.

Серед консумційних кооператив найбільша є „Напред" із численними філіями.

Держава піддержує і підпомагає кооперативи. Великі банки основано при помочі держави, а ті банки фінансують кооперативи, як наприклад Болгарський Земельний банк. Та і в грошевих справах болгарські селяни зробили самі богато. Кожде місто та кожде більше село має свій кредитовий союз, так звані народні банки. Вони зорганізовані на спосіб Шульце-Деліч. Є тих банків 150, а з них 100 належить до одного союзу.

Навіть гірництво (копальняний промисл) основане на кооперативній системі. В гірських околицях є товариства для добування мінералів, у місті Варні над Чорним морем є великі підприємства для добування соли, є теж кооперативи рибальські та плекання худоби.

Також обезпечення є майже виключно в руках кооператив. Із них найбільша є „Щадниця й обезпеченєве товариство" у Софії. Досі воно має більше ніж сто тисяч обезпечених.

—o—

— Йой, я боюся! Ні, ні, не цілуйте мене, кождої хвилі може вернути мій чоловік! Він казав, що вернеться, як лише перерахує касу.

— Дурниця! Не бійтеся! Я йому нарочно підкинув у касу пять центів, то він буде довго рахувати, схоче конче дізнатися, що це таке, що каса не згоджується з книгами. Я знаю, який він педант.

—o—

Згода.

— Я і мій чоловік живемо так згідно, що творимо одиницю.

— Це ще нічого. Я і моя жінка творимо десятку... Вона є одиницею, а я... зером.

—o—

Між польськими злодіями.

Юзько: Антек, знаєш що? Я вступаю на службу до дзядуф (поліція).

Антек: Ти що, здурів?

Юзько: Слухай, дурний, це клявий (добрий) інтерес. Мене пішлють пацифікувати гайдамакуф, а тоді в білий день кради під крилами нашого білого орла та під опікою нашого тата Пілсудського. І волос з голови тобі не спаде.

Антек: Кляво, і я вступаю. У тебе лепетка, як у самого маршалка.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(11)

Через цілу ясну місячну ніч вони їхали скоро по широких піскових просторах. При сході сонця побачили каравану й скоро потім пропавша дочка вернула до батька. „Все, що моє, є твое" — він сказав до Тарзана, просячи Тарзана стати його гостем.

—o—

Тарзан їхав з ними той день. Як він прощався з ними, йому справді зробилося жаль. Він вертався до Бен Садера. Як місяць засвітив над пустинею, його дуже тягнуло вертати до дикого життя. Він чув здалека крик чіти, леопарда, а відтак виття пантери.

—o—

Нагло роздався новий звук. Ніяке вухо, хіба Тарзанове, могло вчути сей звук. Але Тарзан добре чув звук босих ніг більшого числа людий, що ступали за ним повільною ходою. Його слідили. Він здавна був переконаний, що наймлені вбийники слідять за ним.

—o—

Кроки підійшли ще ближче. Тарзан задержався, звертаючися до них, з готовою рушницею в руках. Він крикнув до них голосно по французьки: чого вони хочуть від нього. Йому на відповідь загула рушниця й на звук вистрілу Тарзан повалився на землю. Його вороги кинулися з укриття до Тарзана, щоби з ним покінчити.

—o—